

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSКИH ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/I.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhausgasse 84.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto . . . . . 4:40 K
za pol leta . . . . . 2:20 K
za četrt leta . . . . . 1:10 K
Posamezna številka 18 vin.

Štev. 9 in 10.

V Ljubljani, 1. maja 1916.

Leto XX.

Pisarna železničarskega deželnega tajništva se nahaja odslej: Šelenburgova ulica 6/I v Ljubljani.

Ob 1. maju.

Drugič se obnavlja svetovni praznik internacionalnega delavstva v najstrašnejši vojni. Z otožnostjo se spominja vsak zaveden proletarec minulih prvih majnikov, ko je korakal za rdečim praporom brat med brati, trpin med trpini, da očitno dokaže svoje prepričanje. Hrepenenje se poraja v naših dušah ob tem dnevu, da bi že skoro umolknili smrtonosni topovi in da bi že skoro šel proletarec v svoj boj, v boj za razredne interese, v boj za skupne človeške interese.

Maj v vojni, praznik internacionalne, pa bi nas ne navdajal s tako žalostnimi občutki, če bi imeli zavest, da je kljub viharju svetovne vojne ostala internacionala to, kar je bila nekdanj. Ali internacionala je razrušena. To je ono trpko dejstvo, ki nam greni življenje. Zakaj je prišlo tako daleč, da so prerezane niti internacionalne združitev delavstva? Vzrokov je mnogo. Eden glavnih je pač ta, da je prihrumela vojna z elementarno silo kakor potres. Ni bilo več časa, da bi se domenil proletariat o enotnem postopanju. Drugi zelo tehni vzrok je pa v tem, da je razmotrivala mednarodna socialna demokracija na svojih kongresih mnogo o tem, kako naj nastopa ob preteči vojni, a nikdar o tem, kako

naj nastopa, kadar in v čem se dejstvo. Ta zamuda teoretične preiskave se sedaj bridko maščuje. Da bi obširneje razpravljali sedaj o vsem tem, ne gre, ker se popolnoma zatrti svobodno izražanje mnenj. Zato še tem težje prenašamo dejstvo, da ni internacionalne delavstva več. Lude mučno je to priznanje, ali povzpeti ga je treba, ker le potem se dobi zdravilo, če je bolezen popolnoma očitna. In vendar! Po različnih državah opazujemo zadnje čase, med socialno demokratičnimi strankami znake, ki dopuščajo sklep, da so razrušene le bolj zunanje vezi internacionalne, da pa ni ubit duh, ki je dajal življenje mednarodni združitvi delavstva. In to je glavno! Če je tudi prišlo do razdora v poedinah strankah, kakor na Francoskem, Angleškem, Nemčiji in pri nas, ni to nikakor že tudi enako propadu stranke. Najbolj! Stranke se bodo očistile onih elementov, ki niso bili nikdar zanesljivi, ki so spatrili socialno demokracijo za stranko reformistov in pohlevnih nezadovoljencev, ki se sesedejo takoj, če izgovor visok dostojanstvenik frazo, le od dela podobno pravim demokratičnim in socialističnim zahtevam.

In zato ne ugasne v naših srcih upanje, da se dvigne iz razvalin kakor ptič fenix zopet krepka, očiščena internacionala, internacionala, ki bo tako zavedna in pogumna, da izvede tudi v življenju to, kar jej narekuje njeno teoretično spoznanje. Niti za las se ne odmakne bodoča internacionala od svojega starega programa in kdorkoli bi hotel zanašati vanjo separatistične ali nacionalistične težnje, za tega ni prostora v njej.

Ko zažari zopet svetla zarja miru, tedaj bomo prvi, ki se poprimejo zopet dela za vse naše stare ideale, za katere smo manifestirali tolikokrat na dan prvega maja, za svobodo in enakost, za pravico in resnico!

Napačni račun.

Vojna osvetljuje človeške lastnosti in značaje v ostrejši luči, kakor mirni časi. Dogodki vojnega časa ločijo prav očitno tehni plevel od dobrega zrna. Tudi za gibanje strokovnih organizacij velja to. Kljub vsem gospodarskim težavam, kljub vsakdanjih novih razburjenj je ostalo na tisoč in tisoče proletarcev zvestih svoji organizaciji. Prav kakor v prejšnjih letih jo podpirajo z vso močjo in vso silo svojega prepričanja. Vojna jim ni zrahljala pridobljenih nazorov o visoki in važni nalogi organizacije. Organizacije so gospodarska velesila, one uravnavajo razdelitev dela in so krepka opora proletarcev v vseh potrebah življenja, kar se bo izkazalo zlasti še po vojni. Zvesti pristaši organizacij vedo, da čaka po vojni organizacije najtežje delo, da je od moči organizacije in njenih sklenjenih vrstah odvisen gospodarski in kulturni napredek delavskega razreda. Ti naši zvesti, neomajni bojevniki tvorijo jedro organizacij in njihovem delu, njihovi odločnosti bo dajala prihodnost zahvalo.

Na drugi strani pa imamo žal delavstvo, ki je odpadlo od organizacije. Ker niso plačevali redno prispevkov, jih je bilo treba izključiti. Usoda izključitve pa ni zadela le onih neodločnih, vedno dvomečih delavcev,

LISTEK.

Maksim Gorkij:

Oče.

V svetem miru vzhaja solnce, od skalovja na otoku se dviga sivkasto modra megla, nasičena s sladkim vonjem zlatorumenih cvetov bodičevja.

Otok leži pod modrim nebesnim obokom sredi temne zaspane vode kot žrtvenik solčnega božanstva.

Zvezde so pravkar ugasnile, ali še se sveti blestoča Venera, samotna v mrzlih višinah, pojemajoča za prozorno plastjo lehnih oblakov. Rožnato obsejani oblaki zaplamene v žaru prvega solčnega pramena in odsevajo v mirnem naročju morja, kakor biseri, vzdigajoči se iz modrih globin.

Bilke in listje cvetlic s srebrnimi rosnimi kapljami se hrepeneče dvigajo proti solncu. Jasne rosne kapje vise na travah, zbirajo se in padajo na zemljo, ki je po vročem spanju vsa oznojena. Rahlo menda zazvene kaplje, ko padajo, radi bi slišali to in žalostni smo, ker ne slišimo.

Ptiči so se prebudili; poletavajo in žvrgole med listjem oljk. Od spodaj pa vzdihuje morje, ki se je zbudilo ob poljubih solca.

In vendar je vse naokolo mirno; ljudje še spe in v svežem jutranjem vzduhu močnejše slišimo vonj cvetov in trav, kakor pa zvoke in šum.

Skozi vrata bele, z vinsko trto preplezane hišice, ki luka iz zelenih valov kakor čolnič, stopi v solnčnato jutro Ettore Cecco, samotar, dolgih opičnih rok, z golo glavo modrijana, obraz pa je preprežen z gubami in brazdami.

Počasi vzdigne rjavo kosmato roko nad čelo, gleda dolgo v rožnato nebo in potem na vse strani. Pred njim se zliva žar zlate in smaragdne luči v najrazličnejših obsevih čez sivo vijoličasto pečevje otoka; rožnati, rumeni in rdeči cvetovi žare povsod; temno obličje starca se trese v dobrovoljnem smehu; zadovoljen kima z okroglo, težko glavo.

Kakor da nosi težko breme na plečih, tako stoji život nekoliko upognjen, noge široko razkoračene. Okolo njega pa se oglašava vedno živahnejše in veselejše mladi dan; jarkeje se zasveti zelenje po vinogradih, glasneje žvrgole ščinkovci in črički, med ro-

bidnicami, divjo trto in garjevimi mlečkom udarjajo prepelice, nekje žvižga kos, elegantno in brezskrbno kakor Napolitanec.

Stari Cecco steguje dolge, trudne roke nad glavo, vzravna se, kakor da hoče poleteti navzdol k morju, ki počiva pred njim, kakor vino v kupici.

Potem sede na kamen pred vrata, potegne iz žepa dopisnico, drži jo daleč od se, zamežikne in ogleduje pisavo, brezglasno prezibajoč ustnice. Njegov veliki, že dolgo neobriti obraz obseva nov smehljaj, v katerem se družijo ljubezen, žalost in ponos.

Na kosu papirja, ki ga drži, sta naslikana dva širokopleča fanta v modri barvi. Sedita ramo ob rami in se zadovoljno smehljata. Oba sta kodrolasa in velikoglava kakor stari Cecco. Nad njima je natiskano z velikimi, različnimi črkami:

„Arturo in Enrico Cecco, dva plemenita bojevnika za interese svojega razreda. Organizirala sta 35.000 predilniških delavcev, ki so zaslužili po 6 dolarjev na teden. Zato so ju vrgli v ječo. Živela bojevnika za socialno pravico.“

Stari Cecco ne zna brati, pa tudi besedilo je v tujem jeziku. Ali on ugane vsebino, vsaka beseda se mu zdi znana in brni glasno v njegovih očeh. (Dalje prihodnjič.)

ki so še v miru kazili enotnost organizatorične misli delavstva, temveč tudi onih nepopolnih ljudi, ki se prerijejo vsaj deloma do prepričanja o važni in nujni potrebi organizacije, ali ki so se v tej splošni draginji ustrašili izdatkov, ki jih jim nalagajo prispevki za organizacijo. V svoji kratkovidnosti so mislili, da na noben način ne utrpi njihovo gospodinjstvo tedenskega prispevka. In zapustili so organizacijo.

Tudi to je vzrok. Ali le za one velja in je merodajen, ki ne napejajo radi svojih možgan z doslednim premišljevanjem. Kajti ta njihov račun je popolnoma napačen. In kakšno globoko nasprotstvo je pri izgovoru teh ljudi, če pravijo, da priznavajo potrebo organizacije, a jej odtegujejo sredstva, da izvrši svoje naloge, ker jim baje to ni mogoče. Kajti le navidezno jim to ni mogoče! Zakaj pa plačuje vsak delavec še naprej stanarino, prispevke za bolniško blagajno, svoje davke in visoke cene za živila? Ker mora! Potrebuje stanovanje in hrano, ker hoče živeti; plačuje davke in zavarovalnine, ker zahteva to zakon. Na eni strani ga silijo nagoni za ohranitev življenja, na drugi strani zakoni. Ker ga pesti železna sila, napne delavec vse svoje sile, da se prerine.

Ali pri prispevku za organizacijo je drugače. Ta prispevek daje vsakdo iz proste volje. In zato pričanja hraniti pri njem, čeprav je na ta način „prihranjena“ vsota in primeri z današnjimi cenami neznansko malenkostna. Tukaj razkrijemo lahko tudi takoj prvo logično nasprotstvo v napačnem računu. Meso, mast, krompir, zelenjava naraščajo dan za dnem v cenah, ali kljub temu jih plačujejo, čeprav s protestom. Davki in zavarovalnine lahko naraščajo, ali poravnava jih vsakdo. Ali pa obstoji v teh okoliščinah le eno gospodinjstvo, ki zato lažje plačuje vse one višje cene, ker hrani pri prispevkih za organizacijo? Že pred enim letom in še prej so prihajali delavci, ki so utemeljevali na ta način neplačevanje prispevkov! In kaj se je zgodilo od onega časa? Cene živil so postale vedno višje, gospodinjstvo se je podražilo za 50 odstotkov in še več. Kakšno nasprotstvo! Takrat je pretel gospodinjstvu že pogin, če se ne ustavijo organizacijski prispevki, in danes, ko je vse še enkrat dražje, obstoja gospodinjstvo, čeprav težko! Ali ni sedaj očitno, da so provzročili neplačevanje prispevkov le kratkovidnost, lahkomiselnost, brezbriznost in sebičnost? Oni, ki nima prave gospodarske preudarnosti, pričanja varčevati tam, kjer se mu zdi najlažje izvedljivo, ne zna preračunati posledice, živi le od danes na jutri in si prigovarja, to najlažje pogrešam. Ali ta kratkovidnež ne pomisli, da je ravno prispevek organizaciji ono sredstvo, ki naj izbojuje delavstvu boljši gospodarski položaj in omogoči v mirnem mezdnem boju vedno boljše življenske pogoje. Ta prispevek je sredstvo, ki naj mu poleg tega, da mu pomaga v različnih življenskih stiskah, preskrbi tudi boljše stanovanje, hrano in obleko. In čim več je na razpolago takih sredstev, tem večja gotovost, da se dosežejo cilji!

Kako napačen račun! Kako napačno je to z gospodarskega stališča, da hočejo najprej varčevati pri prispevku za organizacijo! Ker to varčevanje ni nič drugega, nego gola predaja vseh proletarskih ciljev. In če bi vsi delavci tako postopali, tedaj zapuste brez boja bojišče, kjer so si bili pridobili že toliko gospodarskih ugodnosti in političnih pravic in/kjer jih čakajo še nove pridobitve. Ali noče delavstvo napredovati, ali noče nikdar živeti boljše in brezskrbnejše, ali se noče povspeti do gospodarske osamosvojitve, do večjega ugleda, višje izobrazbe in kulture? In vse to doseže delavstvo edinole z organizacijo. Najvidnejši izraz o moči strokovnih zvez pa se kaže ravno v prispevkih, v denarnih sredstvih. Napolnjene blagajne demonstrirajo moč in požrtvovalnost, a prazne blagajne onemoglost, razkrojitev in desorganizacijo.

Na to naj bi mislil vsakdo. In vsi delavci, ki so sestavljali take napačne račune

in mislili, da si izboljšajo svoj položaj z neplačevanjem prispevkov, naj uvidijo, da so ustrelili s tem postopanjem prav velikega kozla. Seveda razumevamo, da je danes življenje vsled draginje silno težko in zato je tudi težje izpolnjevati dolžnosti napram organizaciji. To vse priznavamo. Ali dolžnosti se morajo izpolnjevati. Kajti kdor ne plačuje društvenih prispevkov in izgubi tako svoje organizacijske pravice, da je tudi — kar je najvažnejše in odločujoče — osamljen, on postane v gospodarskem oziru brez moči, on se odreče vsakemu nadaljnemu izboljšanju svojih življenskih pogojev, on propada in se pogreza v stanje, iz katerega se težko še kedaj dvigne. Prispevek organizaciji je najboljšo sredstvo za smoteno delo po boljših življenskih pogojih; ako ni prispevkov, tedaj je odrezana vsaka pot k izboljšanju, tedaj preti delavstvu večno ubožstvo, propadanje in gospodarsko suženjstvo.

To naj premislijo vsi oni malodušneži in dvomljivci. Še je čas, da popravijo napake v računu. Vsak delavec mora biti v strokovni organizaciji, to je njegov edini in pravi prostor. Strokovna organizacija pripravlja pot k boljšemu gospodarskemu položaju delavstva, ona mu odpira pot k višji kulturi. Brez organizacije ni moči, ni ugleda, ni uspehov, temveč samo žalostno životarenje. Kdor stremi torej po boljšem življenju, po večji izobrazbi, ta mora priti v organizacijo; kdor se odteguje organizaciji, ta se odreka vsem tem ciljem in je coklja vsem stremečim delavcem. Sedanja vojna zahteva od vsakega posameznega delavca velike žrtve, ali še najmanjša od vseh teh žrtev je vplačevanje prispevkov. Kdor prinaša velike žrtve le prisiljen, ta se ne sme strašiti malih, prostovoljnih žrtev, če mu prinašajo koristi. In kdo si upa še danes tajiti, da je organizacija le zaradi lepšega, da nima največjega pomena za delavstvo? Organizacija je moč, brez nje ni uspehov.

Zato vsi vi brezbrizneži, vsi vi, ki ste zapustili organizacijo iz ničnostnih vzrokov, vsi vi, zdramite se in spomnite se svojih največjih dolžnosti napram sebi in vsem tovarišem in vstopite v organizacijo, ki vam pomaga zgraditi lepšo bodočnost!

Plodovitost.

Vojna še ni končana, a vendar se kažejo njene strahotne posledice v vojujočih se državah. Zato ni nič čudnega, da je postalo vprašanje o krepkem zarodu po vseh teh državah najbolj pereče. To vprašanje se bavi s tem, kako nadomestiti milijonske človeške žrtve svetovne vojne. Vlade obračajo svojo pozornost zlasti onim odredbam, ki so pripravne, da podžgo zakonske ljudi k večji plodovitosti. V zadnjih letih se je pojavilo skoraj povsod nazadovanje porodov. Da se prepreči nadaljno padanje porodov, to je največja skrb sociologov. Ali kako naj se to izvede, to je ono težko vprašanje. Na Francoskem so priporočali sociologi že davno pred vojno večjo plodovitost, ali dosegli niso niti najmanjšega uspeha. Ali bo v drugih državah kaj drugače? Plodovitost ni nagon, ki se pojavi kar na povelje, temveč odvisna je od socialnih razmer. V deželah z nizko kulturno stopnjo se množe ljudje kakor zajci, a zato je tudi umrljivost velika; v deželah z višjo kulturo je plodovitost manjša, a obenem tudi umrljivost.

V letih od 1901 do 1905 je prišlo na 1000 prebivalcev:

	Živih porodov	Umrlo
V Nemčiji	34·3	19·9
„ Avstriji	35·5	24·2
Na Ogrskem	37·4	26·2
„ Angleškem	27·8	16·3
„ Francoskem	21·2	19·6
„ Španskem	35·3	26·-
„ Ruskem	48·1	31·3
V Italiji	32·7	22·-

Prebitek živih porodov nad umrlimi znaša torej na 1000 prebivalcev v Nemčiji 14·4, v Avstriji 11·3, na Ogrskem 11·2, na

Angleškem 11·5, na Francoskem 1·6, na Španskem 9·3, na Ruskem 16·8 in v Italiji 10·7. Razvidno je torej, da ima Rusija najvišji prebitek, Francoska pa najmanjši. V naslednjih petih letih je bilo pa na Francoskem še slabše, ter je prišlo na 1000 prebivalcev 19·9 porodov, a umrlo je 19·2 ljudi od vsakih tisoč. Tudi v drugih deželah se je pokazalo v naslednjih letih padanje porodov, zlasti na Nemškem, kjer je prišlo v letih 1906 do 1910 le še 27 živih porodov na 1000 prebivalcev.

Ta pogoj je še pred vojno močno vznemirjal podjetniške kroge in socialne politike. Vojna pa je to vznemirjenje seveda še pomnožila, kar jasno kaže razprava z dne 24. februarja v pruskem deželnem zboru. Govorniki meščanskih strank so naenkrat odkrili svojo socialno vest. Liberalci dr. Mugdan je priporočal kot najboljšo sredstvo za omejitev porodov uspešno varstvo za matere in dojenke. Prav tako važne se mu zde boljše stanovanjske razmere in pa takšne razmere za delavstvo, da bo v stanu plačevati boljša stanovanja. Tajni svetnik Krohne je izjavil, da priznava vlada popolnoma veliko važnost večjega varstva za matere in dojenke. Isti govornik je povedal, da še vedno plačuje v Nemčiji vsak dan osemnajst mater porode s svojo smrtjo. Zato smatra za nujno potrebo, da se dvigne socialni položaj babic. Glavni vzrok padanja porodov pa vidi tajni svetnik Krohne v popolnoma izpremenjenem pojmovanju zakona in otroškega blagoslova, ker smatrajo zakonski ljudje otroke za neugodno breme. Nadaljeval je takole: „Dandanes je mnogo žen, ki imajo najraje nič otrok ali pa le prav malo. Te žene gaziyo v prah najsvetejše, kar sploh more doseči žena. Prezirajo najvišjo нравno določbo, ki je v tem, da se pomnožuje rod.“ Nacionalni liberalci dr. Lohmann smatra za glavni vzrok nazadovanja porodov o premišljeni omejitvi števila otrok pri mnogih zakonskih, ki so v dobrih premoženjskih razmerah, ker nočejo imeti več otrok zato, da lahko uživajo življenje vsestransko.

Vsi ti govorniki se pa niso doteknili varstvenih vzrokov teh pojavov, šele socialno-demokratski govornik Hirsch je govoril v tem oziru. Hirsch je dejal, da je korenina tega zla v gospodarskih razmerah. Dohodki prebivalstva so se res povišali v zadnjih desetletjih, a podražili so se obenem tudi vsi življenski pogoji. Pri delavskem razredu vpliva močno tudi vedno večji obseg ženskega dela. Žene vedo, da izgube delo če so noseče. Skrbeti je toraj treba za to, da se poviša zaslužek mož, potem ne bo treba delati ženam in opravljale bodo lahko svoj poklic, določen jim od narave. Ker je pa prav gotovo izključeno, da se omeji žensko delo, zato je treba več socialne politike, nadziranje stanovanj, varstvo dojenčkov, strogo nadziranje družin, ki sprejemajo otroke na rejo, pomoč nosečim ženam i. t. d. Pri ženah iz premožnih krogov igra veliko vlogo pri omejitvi porodov komodnost in napredujoča nenravnost.

Eden izmed konservativnih govornikov je tožil, da so izsledile oblasti samo v enem letu 500·000 primerov, ko so si žene same odpravile plod. Z denarjem se ne opravi mnogo. Ako hočemo da ozdravi ljudstvo, tedaj je potrebno, da dela šest dni v tednu neprestano, a sedmi dan bodi edinole posvečen občevanju z Bogom. „Dokler ostane naše ljudstvo pri Bogu, tako dolgo ga Bog ne zapusti“, je dejal ta veleučeni govornik.

To je seveda zelo cena socialna politika; ali v času železnice, brezžičnega brzovanja in 42 centimetrskih možnarjev ne pridemo z njo daleč. Da dela ljudstvo šest dni v tednu, zato skrbi že kapitalistični gospodarski red. Če se pa s takim naporim delom pomnožuje plodovitost žen, to je seve drugo vprašanje.

Vse, kar smo navedli o tem vprašanju, velja tudi za Avstrijo. Misleči delavec si bo napravil v tem vprašanju svojo sodbo, ki jo sedaj seveda ne moremo povedati. Ali pruski minister Loebell je imel popolnoma prav s trditvijo, da pri tem vprašanju ne morej-

pomagati edinole vlada, zakonodaja in policija. Tega mnenja je tudi vsak pameten človek. Plodovitost je socialno vprašanje, ki se reši lahko le s socialnimi sredstvi. Mnogo žen, ki se jim res ne more očitati, da ljubijo komodnost nad vse, se boje mnogo otrok, ker ne morejo nositi tega bremena. S patriotičnimi frazami se ne more rešiti tega vprašanja. Najprej je treba, da se olajša delavstvu vzgoja in vzreja otrok, da se razširi socialna higiena, potem se nam ni bati nazadovanja porodov.

Uporaba žen pri vozni službi.

C. kr. železniško ministrstvo je odredilo z odlokom z dne 28. marca 1916 št. 8270/20 a poskusno uporabo ženskih delavnih sil pri vozni službi. Za to je izdalo sledeča navodila:

Uporaba ženskih delavnih moči naj se omeji za enkrat le na revizijsko službo pri voznih listih pri lokalnih osebnih vlakih, potem pri takih osebnih vlakih, ki vozijo le po delnih progah glavnih prog ali na poststranskih progah. Na vsak način je pa treba skrbeti za to, da opravljajo vlakovodno in zapiralno uradniško službo le moški vlakovodje. Sprevodnice je nastaviti sredi vlaka. Sprevodnice se ne smejo uporabljati pri brzovlakih in osebnih vlakih, ki vozijo daleč in pri onih osebnih vlakih, tudi na lokalnih progah, pri katerih sta le eden ali dva vlakovodje, ki oskrbujeta poleg revizijske službe voznih listov tudi še premikanje. Osebnih vlakov, pri katerih se uporabljajo sprevodnice, morajo biti sestavljeni iz prehodnih voz, ker sprevodnice ne smejo hoditi v zaviralne lope. Za sprejem veljajo sledeče določbe:

Popolna sposobnost in odporna sila, primerno obvladanje nemščine, primerna predizobrazba, neomadeževano življenje, starost nad 24 let in нравna neomadeževanost. Prednost imajo sorodnice uslužbencev in od teh starejše in zrelejše. Pri sprejemu jim je treba izrečno povedati, da velja njihova uporaba le za čas potrebe in za čas vojne in da se po vojni odpuste iz službe. Ženske sprevodnice dobe od dneva sprejema in začetka vžolanja temeljno mezdo vlakovodij, veljavno na njihovi domači postaji, za vožno službo pa enake vozne pristojbine kakor moški vlakospremljevalci, ki se plačajo tudi za vožnje po vžolanju. Sprevodnice je treba najprej teoretično poučiti in jih seznaniti s potrebnimi predpisi. Potem se pridele sprevodnice kakim partijam za praktično izvežbanje, ki so dokazale z dosedanjim obnašanjem v službi po svojem vlakovodju in revizijskimi sprevodniki, da bodo opravljale praktično izvežbanje razumno in stvarno. Izvežbanje je proračunjeno v splošnem na štiri tedne. Ženske vozne delavke morajo podati pred samostojnim nastopom revizijske službe obljubo. Na povratnih in menjalnih postajah morajo biti brezpogojno za ženske sprevodnice popolnoma ločene spalnice, ki ne smejo biti z moškimi spalnicami v nikakršnem neposrednem stiku. Če je potreba naj se najamejo taki prostori. Sprevodnice, ki zakrivate v nravnem oziru težke pregreške ali druge pristopke v službi, naj se takoj odpuste ali se jim odpove služba. Proti moškimi uslužbencem naj se uvede zaradi enakih pogreškov disciplinarno postopanje in naj se jih odstavi takoj od osebne vozne službe.

Ravnateljstva naj poročajo o uspehu uporabe po preteku treh mesecev.

Domače stvari.

Vspreh organizacije. V 7. in 8. številu. Železničarja smo objavili spomenico katero so predložile delavske organizacije deželni vladi v Ljubljani, glede na prenizko odmero sladkorne količine.

Deželna vlada je videvši tehtne razloge te spomenice ugodila naši želji ter povišala odmero sladkorja za 1/4 kg za sledeče kraje: Ljubljana, Udmat, Selo, Vič, Zgornja

Šiška, Idrija, Jesenice, Zagorje, Litija, Kočevje, Bela peč, Kropa, Dovje, Tržič in Domžale. Višja odmera se je uveljavila dne 16. aprila. Tudi na Štajerskem se je ugodilo delavskim zahtevam ter zvišalo porabo sladkorja za Gradec, Celje, Maribor in Ptuj.

Dolžnost bolniških blagajn, da napravijo proteze (umetne ude). Upravno sodišče je izreklo v zanimivi razsodbi, da so bolniške blagajne pod gotovimi okoliščinami dolžne za nabavo protez. Neki dobrodelni zrvod v Ljubljani je zahteval od bolniške blagajne južne železnice 160 K za nabavo umetne roke, ker so izrekli zdravniki, da je umetna roka potrebna in ker jo je bil nsbavil zavod še med časom, ko je trajala za bolnika po pravilih določena podporna podporna doba. Bolniška blagajna ni priznala plačila umetne roke, češ, da ne spada umetni ud k onim terapotičnim sredstvom, ki so potrebni za ozdravitev obolelega člana bolniške blagajne. V zadnji instanci je pa odklonilo upravno sodišče pritožbo bolniške blagajne proti določbi ministrstva notranjih zadev, da je bolniška blagajna dolžna plačati umetni ud.

Iz tujine.

Zabavljajem v album. V avstralskem časopisu razširjajo sledeča pravila, po katerih se uniči lahko vsaka zveza: 1. Kakor hitro ste si izvolili svoje zaupnike, takoj jim prihajate nasproti z nezaupanjem in kritizirate njihovo delovanje. 2. Vsako nasprotujoče si naziranje izvedite do najvišje točke in razglasite ga takoj v javnosti. 3. Če ne prodre tvoje mnenje, potem zastavi vse sile, da zveza ne napreduje in da se razcepi. Posvečuj vso svojo pozornost malenkostim in dlakocepstvu in pozabi na velike naloge zveze. 4. Kadar koli se osnuje nov načrt ali se prične novo gibanje, tedaj prorokuj takoj, da se izjalovi vse. 6. Če se načrt ponesreči, tedaj nikar ne pozabi razkriti članom, da si ti to vedel že vnaprej. 7. Poslušaj vedno rajše nasprotnikove besede, nego besede prijateljev in sobojnikov. 8. Pri vsaki stvari poišči takoj pomanjkljivosti in ne pozabi na svoj svareči „vidiš“! 9. Ne pozabi nikdar, da je tvoja nedotakljiva pravica, da poiščeš napake in da ne izpregovoriš nikdar pohvalne in priznalne besede. 10. Ravnaj se po teh pravilih in če po njih ne uničiš zveze, tedaj to ni tvoja krivda.

Zahteve ameriških železničarjev. Zastopniki 360.000 železniških uslužbencev so predložili železniškim upravam zahteve za zvišanje mezd. Voditelji prete s splošno stavko, ako jim ponudijo uprave mesto zahtev — razsodišče.

Francosko delavsko časopisje o mezdah bojih na Angleškem. Francoski strokovni list „Bataille“ prinaša dopis iz Londona od dne 31. marca 1916. Dopisnik pravi: Življenje se je podražilo za 48 odstotkov, a mezde so se povišale le za 10 odstotkov. To nezdravo razmerje je moralo dovesti do krize med delavstvom. Ne gre za lokalne spore, ki jih imenujejo v šoli nepatriotična dejanja, temveč gre hkratu za obsežno gibanje, ker prete valeški rudarji, transportni delavci v Merseju in industrijski delavci na Klidu, da prenehajo z delom. Nekateri od teh so tudi že zastavkali. Med temi skupinami ni nikakršnih zvez, temveč vsaka nastopa samostojno pod pritiskom draginje. Položaj je zelo resen in vlada ga premotriva s primerno pozornostjo. Dolžnost delodajalcev bi bila, da žrtvujejo del svojih visokih dobičkov in ne bi smeli čakati, da pridejo delavci v tako žalosten položaj. Ali kakor povsod, tako je tudi tukaj, da ima dobiček od „svetega premirja“ le ena stranka.

Angleški železničarji proti „svetem premirju.“ Voditelj angleških železničarjev Thomas je dejal na nekem shodu: „Če se prelomi politično premirje v interesu ene politične stranke, potem je tudi, kar se tiče železničarjev in mene, popolnoma nemogoče

premirje v industriji. Ne bomo mirno gledali, ko teptajo ti ljudje vsako svobodo delavskega razreda. Splošna brambna dolžnost ni potrebna, da dobimo vojno. Splošna brambna dolžnost in varstvena carina sta le sredstvi, da se uklene delavstvo v verige.“

Strokovni kongres za svetovni mir. Vodstvo ameriške strokovne zveze razpošilja organizacijam okrožnic, kjer priporoča delavski svetovni kongres za mir. Ker volivajo prav mogočno na blagostanje mezdnih delavcev mednarodni odnošaji, zato zahteva pravičnost, na se poslušajo predvsem delavci na svetovnem mirovnem kongresu. Delavci morajo zahtevati, da se prizna blagostanje ljudi za najvišje načelo v mednarodnih odnošajih. Dalje pravi okrožnica, da se prepušča ureditev mednarodnih odnošajev nekaterim diplomatom in politikom in da je prav malo trajnih ustanov, ki streme po pravični in človekoljubni ureditvi mednarodnih vprašanj. Okrožnica opozarja čitatelje tudi na važnost, da se demokratizira diplomacija, da se tako pridobi vpliv na mednarodne odnošaje v interesu delovnega ljudstva.

Čase in kraje ne navaja okrožnica; za enkrat izjavlja voostvo, da bi imeli na ta kongres pristop le edino zastopniki gospodarskih organizacij. Zastopniki političnih organizacij in drugih ne bi imele pravice delegatov.

Dopisi.

Nabrežina. Nevzdržljive razmere, v katerih žive tukajšnji železničarski uslužbenci in delavci, so dale povod za spomenico, kai tera se je odposlala generalnemu ravnateljstvu na Dunaj. Vsebinsko tvorijo sledeče zahteve: a) Železnica naj posreduje pri vojaški oblasti, da zamorejo železničarji dobivati življenske potrebščine iz vojaških zalog katere se nahajajo v Nabrežini in Sežani. b) Zvišati naj se draginjska doklada v ožjem vojnem ozemlju. c) Stanarina naj se zviša na 8%. d) Temeljna mezda naj se zviša za vojno ozemlje za 50 vin. dnevno.

Konečno smo poslali deputacijo na c. kr. okrajno glavarstvo v Sežani, da izposluje višjo odmero sladkorne količine za železničarje, kateri morajo opravljati ne le podnevu, temveč tudi ponoči njih zelo naporno in odgovorno službo.

O uspehu poročamo prihodnjic.

Društveni vestnik.

Jesenice. Na občnem zboru krajne skupine „splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo“, ki se je vršil dne 8. aprila t. l. se je vzelo naznanje poročilo društvenih funkcionarjev in se je izvolil soglasno sledeči odbor:

Predsednik, Pintar Josip; podpredsednik Černologar Fran; blagajnik Oman Ivan; namestnik Ramer Alojzij; zapisničarja, Kožar Josip in Ramer Peter; knjižničarja, Eržen Fran in Gorjanc Ivan; preglednika računov, Grabner Karl in Sanseng Karl; zaupnika, Schleschitz Josip in Rok Schönsleben.

Ljubljana I. Na skupinskem občnem zboru, ki se je vršil dne 10. aprila t. l. se je po poročilih predstojništva izvolil sledeči odbor:

Predsednikom Šarc Peter; namestnika, Zintl August in Pušnik Martin; zapisničarja, Ambrožič Josip in Čerček Jakob; blagajnika, Jerina Ivan in Sprogar Fran; subblagajniki Čebela I. za Brezovco, Kolarič K. za Ljubljano, Cvelbar Fran za premikalno službo in Povalaj I. za skladišče; knjižničarja, Petek I. in Povalaj I.; preglednika, Kregar Josip in Baznic Ivan. Odborniki: Gasparic Ignac, Majcen Fran, Vahen Miha, Pavlič Henrik, Uranič Anton, Vogrinec Avgust, Marolt Ivan; za Zagorje, Čič Ivan; Laze, Dobovšek Fran in za Brezovico, Sojar Jaka.

Rakek. Na občnem zboru kr. skupine, ki se je vršil dne 12. aprila t. l. se je soglasno izvolil naslednji odbor:

Predsednik, Perko Andrej; podpredsednik Ambrož Jaka; blagajnik, Ambrož Josip; odborniki: Martin Bombač, Andrej Pirc in Alfons Dolher. Pregledovalci računov: Fran Gabrenja in Miha Ivančič.

Celje. Na občnem zboru kr. skupine, ki se je vršil dne 14. aprila 1916 je bilo soglasno izvoljeno sledeče predstojništvo:

Predsednik, Ribič Ivan; Pečovnik Filip podpredsednik; Karl Vidic blagajnik; Kos Josip zapisnikar; pregledovalca računov: Steblovnik Ivan in Mlakar Josip. Odborniki: Julij Galob, List I., Selič Florjan, Breznik in Visner. Blagajnik za progo Celje, Spodnji Dravograd, List J.; za progo Celje, Skorje, Grobelno-Ponkve, Čretnik Fran.

Pragersko. Dne 15. aprila t. l. se je vršil občni zbor tukajšnje krajevne skupine, splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo, na katerem se je izvolil po soglasnem sprejetju poročil naslednji odbor:

Predsednik Karl Zeliška; podpredsednik Brenkovič Fran; blagajnika, Peter Widovič in Matija Dornig; zapisnikarja, Anton Podlaha in Ignac Kos; preglednika, Alojzij Nekrep in Ivan Kürbiš; knjižničarja, Ivan Pegan in Ivan Bergles.

Pri točki raznoterosti je poročal deželni društveni tajnik, o ukrepih centralnega vodstva glede socialne preskrbe železničarjev za časa vojne.

Dne 17. aprila se je vršil v Ptujem društveni zbor, na katerem je poročal društveni tajnik Kopač iz Ljubljane.

Nabrežina. Dne 1. aprila t. l. se je vršil občni zbor tukajšnje krajevne skupine splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo.

Odborovo poročilo se je vzelo soglasno naznanje, nakar se je izvolil naslednji odbor:

Predsednik, Alojzij Jan; podpredsednik, Jagrič Alojzij; zapisnikarja, Ahačič Valentin in Stanko Krašovec; blagajnika, Frank Mihael in Prinčič Fran; preglednika računov, Rustja Josip in Mihevc Fran; blagajnika na progi: Nabrežina, Prosek, Prelec Anton; Nabrežina Grgljan, Kroselj Anton; za kurilnico, Furlan Ivan; za postajo, Plesničar Ivan. Odborniki: Hladnik Josip, Cijan Anton, Petrovčič Nace, Bone Filip, Sever Albert, Mihevc Andrej, Kariš Josip, Mislej Jaka, Gruden Anton, Abram August, Mihevc Martin, Mari Edvard, Trčelj Anton, Lupinc Anton, Kato Ivan, Maver Peter in Žele Tomaž.

Vse spise tikajoč se krajevne skupine naj se naslovi na soodr. Jan Alojzija, Nabrežina 256; v denarnih zadevah naj se dopisuje Mihaelu Franku v Nabrežini.

13. Hlavatsch Josip, Florisdorf II.	100
14. Miča Ant. pri društvenem vodstvu	100
15. Kučera Ana, Laum	50
16. Pflieger Franca Florisdorf I.	100
17. Oehlinger Ivan, Linz	200
18. Súp Ana, Dux	150
19. Rožanc Franc, Rakek	100
20. Moser Rozina, Amstetten	100
21. Gehlert Alojzija, Komatau	100
22. Maierkolb Rozina, Solnograd I.	100
23. Hubmaier Ivan, St. Polit	200
24. Schopf Marija, Falkenau a/E.	100
25. Lenz Barbara, Linz	150
26. Taro Marija, Neulingbach	100
27. Novratil Karolina, Ormuž	50
28. Svoboda Ana, Favoriten I.	100
29. Kröpfel Kajetan, Hartberg	200
30. Vater Antonija, Češke Kamnice	100
31. Klemenčič Ivan, Sp. Šiška	300
32. Metelka Tekla, Lundenburg	150
33. Teufel Johann, Amstetten	200
34. Oberdorfer n. Marija, Lundenburg	150
35. Vulga Peter, Mürrzusschlag	100
36. Wabl Helena, Knittenfeld	100
37. Kalita Antonija, Novi Sandec	100
38. Schiffbänker Matija, Linz	100
39. Schnaubel Fr., Dunaj II., sev. žel.	300
40. Fuchs Fran, St. Polit	100
41. Kupilik Ana, Dunaj XI	50
42. Gruč Urša, Inomost IV.	50
43. Haindl Ferdinand, Hözelsdorf	200
44. Pretner Marija, Jesenice	100
45. Kopač Josip, Ljubljana II.	200
46. Grojsenberger Neža, Neulengbach	150
47. Mairinger Anton, Landstrasse	100
48. Partsch Eduard, Stadlau	200
49. Palkostka Ana, Dunaj XIV.	100
50. Palier Leopoldine, Hauptzollamt	100
51. Pavinski Boleslav, Stanislau	200
52. Gajer Jožefa, Št. Vid ob Glini	150
53. Wieland Ivan, Dunaj II., sev. žel.	100
54. Bamberger Josip, Wörgl I.	100
55. Svarz Ana, Prag	150
56. Kovačič Josip, Trst II.	200
57. Riedner Agata, Seltal	100
58. Tomak Marija, Dunaj XV/2	50
59. Schaar Elezabeta, Ljuban	150
60. Sigmund Ivan, Inomost IV.	200
61. Sedlaček Barbara, Smihov	100
62. Schwarz Josip, Murau	200
63. Schimpf Fani, Dunaj II., sev. žel.	150
64. Schadh Robert, Aussig	200
65. Ploner Alojzij, Inomost I.	300
66. Pum Jakob, Linz	250
67. Stadlmann Johann, Wels	300
68. Rotter Marija, društveno vodstvo	50
69. Istl Fran, Dunaj X/2	100
70. Strobl Fran, Solnograd I.	300
71. Kramberger Ivan, Wels	100
72. Horwat Marija, Ptuj	150
73. Marinka Peter, Ljubljana I.	100
74. Knosp Medard, Solnograd II.	200
75. Vrzizovsky Josip, Solnograd II.	200
76. Gleichsner Alojzija, Neulegbach	50
77. Ascher Neža, Aussig	150
78. Kobler Marija, Maribor II.	150
79. Schappetz Ivanka, Maribor I.	50
80. Gruber Josip, Gmünd	100
81. Tauer Miha, Bischofshofen	300
82. Bayer Albert, Budjevice	300
83. Winiarczayk Klement, Přemisl	100
84. Ott Marija, Stockerau	100
85. Spiendler Klara, Böckstein	150
86. Samek Fran, Dunaj II., sev. žel.	100

Skupaj K 12.850

Umrlo je 46 članov in 40 žen, skupaj 106 smrtnih slučajev.

Poročilo administracije.

Vsem funkcionarjem krajevnih skupin in vplačilnic in vsem odjemalcem koledarjev.

Založba železničarskega koledarja prosi, da se jej pošljejo takoj vsi zneski za prodane koledarje.

Sodruge kotrolorje prosimo, da vplivajo tudi na ta del uprave.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v zalogi lastne tovarne **Peter Kozina & Ko.** Ljubljana na Bregu št. 20 (Cojzova hiša).

Garantirana kakovost

Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Ceneno, izborno okusno hranil največje vrednosti! Krasna zlato-rumena barva naj boljši okuv, vabeč sveži vonj, velika redilna moč posebna kakovost iz

Sida medu

napravljenega umetnega medu (medenega masla) Vas bo presenetila. — Med je bil dosedaj predrag, sedaj je lahko vsaki hiši vedno v zalogi in se v živa lahko vsaki dan, osobito kot maža za kruh namesto dragega surovega masla in masti s čimer se doseže znaten prihranek.

Sedaj velja 1 kilogram surovega masla 8 do 10 K, iz Sida umetnega medu narejen Sida med samo 80 vinarjev 3/4 kilograma. Poleg tega je znatno redilnejši in okusnejši. Ena sama pokušnja Vas bo o tem prepričala! Nadomešča mnoga druga draga jedila! Vsaka gospodinja prihrani mnogo denarja.

En zavojček velja 35 vinarjev.

Dobiva se pri razpošiljalnici: Josip Berdajs Ljubljana, Zeljarska ulica 8. 6 zavojčkov Sida medu 2 kroni po povzetju ali če se vpošlje dener naprej.

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE: ZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAH: TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Podporni sklad zaostalim svojcem.

Od 1. januarja do 5. aprila 1916 so bile izplačane naslednje posmrtnice:

1. Schmiedl Anna, Görkau	K 50
2. Pöschl Josip, Spodnja Šiška	200
3. Plačnik Filomena, Celovec	100
4. Horak Tomaž, Rudolfsheim	200
5. Siegert Fran, Komatau	100
6. Houdek Josip, Ormuž	200
7. Grotz Alojzij, Bozen I.	100
8. Steiger Oskar, Eünfhaus I.	200
9. Maier Adalbert, Lienz I.	100
10. Verovšek Lavoslav, Linz	200
11. Zwicker Josip, Fünfhaus II.	200
12. Haselsberger Walpurga, Kitzbüchl	100